

Regionale economische vooruitzichten 2013-2018

Executive summary

Juni 2013

Bureau fédéral du Plan
Federaal Planbureau

Institut Bruxellois de Statistique et d'Analyse
Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Studiedienst van de Vlaamse Regering

Institut Wallon de l'Évaluation, de la Prospective et de la Statistique

1. Inleiding

Dit rapport presenteert de voornaamste resultaten¹ van de regionalisering van de nationale economische vooruitzichten van het Federaal Planbureau² voor de periode 2013-2018. Net als de vorige rapporten³, is dit rapport het resultaat van een samenwerking tussen het Federaal Planbureau en de studiediensten van de drie Belgische gewesten (BISA, IWEPS en SVR⁴).

Deze regionale vooruitzichten sluiten perfect aan bij de meest recente nationale middellangetermijnvooruitzichten van het federaal Planbureau van mei 2013 die zelf steunen op de economische informatie die half april 2013 beschikbaar was.

Vanuit methodologisch oogpunt neemt de nationale projectie de macro-economische ontwikkelingen 2013 uit de *Economische Begroting* van februari 2013 als uitgangspunt; voor de jaren 2014-2018 steunt ze op een internationale omgeving die gebaseerd is op de economische middellangetermijnvooruitzichten die het IMF publiceerde in april jongstleden⁵.

Deze projectie werd opgesteld bij ongewijzigd beleid en ongewijzigde wetgeving. Ze houdt rekening met de informatie over de overheidsfinanciën die half april 2013 beschikbaar was. Ze houdt bijgevolg geen rekening met de impact van beslissingen die nadien genomen werden, zoals de begrotingscontrole 2013 van de gefedereerde entiteiten (behalve die van de Vlaamse Gemeenschap) of de verkoop van de activaportefeuille van Royal Park Investments. Ze omvat evenmin eventuele andere verkopen van activa in de loop van het jaar die werden aangehaald tijdens het begrotingsconclaf om de schuldgraad in 2013 onder de grens van 100 % van het bbp te houden.

Indien effectieve besparingsmaatregelen later in aanmerking genomen zouden worden, zou dat de economische groei kunnen beïnvloeden.

De belangrijkste resultaten van de nieuwe projectie worden voorgesteld in de volgende delen, eerst voor het internationaal niveau (deel 2), vervolgens voor het nationaal niveau (deel 3) en ten slotte voor het regionaal niveau (deel 4).

¹ De volledige resultaten van de regionale vooruitzichten zullen in het begin van de maand juli gepubliceerd worden.

² *Economische vooruitzichten 2013-2018*, Federaal Planbureau, mei 2013.

³ Voor de studie gepubliceerd in 2012, zie: *Regionale economische vooruitzichten 2012-2017*, FPB, BISA, IWEPS en SVR, mei 2012.

⁴ Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Institut wallon de l'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique en Studiedienst van de Vlaamse Regering.

⁵ *World Economic Outlook*, IMF, april 2013.

2. Voornaamste hypothesen omtrent de internationale omgeving

De groei van de wereldeconomie vertraagde van 4,0 % in 2011 tot 3,2 % in 2012, vooral als gevolg van de Europese schuldencrisis. De vrees voor het uiteenvallen van de eurozone, de onrust op de financiële markten en het restrictieve begrotingsbeleid hebben geleid tot een recessie in de eurozone (-0,6 %) en tot een groeivertraging in de opkomende economieën.

De economische activiteit in de eurozone zou in de loop van 2013 zeer langzaam hernemen, maar op jaarbasis licht terugvallen (-0,3 %). De groei van de Amerikaanse economie en van de wereldeconomie zouden respectievelijk 1,9 % en 3,3 % bedragen in 2013.

In 2014 zou de eurozone met 1,1 % groeien. De Amerikaanse groei zou ook versnellen tot 3,0 %. Het mondiaal bbp zou toenemen met 4,0 %. Over de periode 2015-2018 zou de gemiddelde jaarlijkse groei van de wereldeconomie ongeveer 4,5 % bedragen, terwijl de eurozone gemiddeld met 1,6 % en de Verenigde Staten met 3,3 % zouden groeien.

De voornaamste risico's voor deze vooruitzichten zijn gekoppeld aan de schuldencrisis in de eurozone, de evolutie van zijn financiële sector en de invloed van dit alles op consumenten- en producentenvertrouwen. De gelijktijdige begrotingsinspanningen in de geavanceerde economieën zouden het economisch herstel eveneens kunnen hypothekeren, hoewel dat risico eerder kleiner wordt geschat gezien de versoepeling van de trajecten naar een begrotingsevenwicht.

Tabel 1: Voornaamste internationale hypothesen

	2011	2012	2013	2014	Gemiddelden			
					2015-2018	1998-2004	2005-2011	2012-2018
1. Potentiële uitvoermarkten voor België (groeivoeten)	5,4	1,4	2,2	3,4	4,7	6,6	4,4	3,7
Bbp eurozone	1,4	-0,6	-0,3	1,1	1,6	2,1	1,1	0,9
Bbp Verenigde Staten	1,8	2,2	1,9	3,0	3,3	3,0	1,2	2,9
2. Internationale prijzen in euro (groeivoeten)								
- Uitvoer van goederen en diensten zonder energie	2,8	2,5	-0,4	1,4	2,2	-0,8	1,1	1,8
- Invoer van goederen en diensten zonder energie	0,9	1,4	-0,5	1,8	2,1	-1,5	0,2	1,6
- Invoer van energie	25,6	9,1	-9,7	-5,6	3,6	13,2	16,8	1,2
3. Olieprijs (Brent, usd) (niveau) (1)	111,3	111,7	101,5	95,6	110,3	25,1	77,3	103,9
4. Wisselkoers (niveau) (1)								
- EUR in USD (*100)	139,2	128,6	129,4	129,0	129,0	104,5	135,1	129,0
5. Rentevoet (niveau) (1)								
- Korte termijn (3 maanden)								
Eurozone	1,4	0,6	0,2	0,3	3,0	-,-	2,5	1,5
Verenigde Staten	0,3	0,5	0,3	0,4	2,2	3,6	2,6	1,0
- Lange termijn (10 jaar)								
Eurozone	3,9	3,2	2,6	2,7	3,6	4,7	3,8	3,1
Verenigde Staten	2,8	1,8	1,9	2,1	3,2	5,0	3,8	2,4

(1) In de kolom 2015-2018 wordt de waarde op het einde van de periode (2018) weergegeven.

3. Voornaamste nationale resultaten

Hoewel de timing van het herstel van de Belgische economie vergelijkbaar is met die van de eurozone, blijft de Belgische economische groei hoger dan het gemiddelde van de eurozone. In het kader van het scenario van mei 2013, daalde het Belgisch bbp met 0,2 % in 2012 (eurozone -0,6 %) en zou in 2013 zeer licht groeien met 0,2 % (eurozone -0,3 %).

Bij ongewijzigd beleid en ongewijzigde wetgeving zouden alle componenten van de binnenlandse vraag, alsook de uitvoer, vanaf 2014 opnieuw een sterkere groei laten optekenen. Met een groei van amper 1,2 % zou het Belgisch bbp in 2014 zijn beste prestatie neerzetten sinds drie jaar. Dat herstel zou zich in de loop van de periode 2015-2018 aantrekken, waardoor de gemiddelde jaarlijkse groei van het Belgisch bbp 1,7 % zou bedragen.

Ondanks de sombere conjunctuur zou de werkgelegenheid zich handhaven in 2013. De werkgelegenheidsgroei zou bescheiden zijn in 2014-2015 en iets meer uitgesproken nadien. De daling van de werkgelegenheid in de verwerkende nijverheid zou zich voortzetten. De jobcreatie in de marktdiensten zorgt voor een stabilisering van de totale werkgelegenheid in 2013 en vormt de belangrijkste motor voor de werkgelegenheidsgroei in de projectie.

De werkloosheid zou toenemen over de periode 2013-2015. Vanaf 2016 zouden de versnelling van de werkgelegenheidsgroei en de groeivertraging van de beroepsbevolking, onder invloed van de demografische evolutie, leiden tot een afname van het aantal werklozen en van de werkloosheidsgraad, die in 2018 opnieuw zijn niveau van vóór de crisis zou benaderen.

De Belgische inflatie, gemeten op basis van het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen (NICP), bedroeg 2,8 % in 2012. Met een toename van het NICP van 0,9 %, zou de inflatie in 2013 afkoelen t.o.v. 2012 en onder de inflatie van de eurozone liggen. De prijsdalingen voor energieproducten, die nog versterkt worden door federale maatregelen, leveren de belangrijkste bijdrage tot die vertraging, maar ook andere technische en methodologische factoren zouden de evolutie van het NICP beïnvloeden. De inflatie zou vervolgens relatief laag blijven (1,2 % in 2014, ongeveer 1,6 % op middellange termijn).

Het tekort van de gezamenlijke overheid bedroeg 3,9 % van het bbp in 2012, vooral als gevolg van de herkapitalisatie van Dexia. Uitgaande van de beschikbare informatie op 22 april 2013, wordt het tekort voor 2013 geraamd op 2,9 % van het bbp en zou bijgevolg de doelstelling van het Belgisch Stabiliteitsprogramma van april 2013 overschrijden. Zonder nieuwe maatregelen zou het tekort nog 2,5 % van het bbp bedragen in 2018. De overheidsschuld zou tijdens de projectieperiode in de buurt van 100 % van het bbp blijven.

Tabel 2: Voornaamste macro-economische resultaten van de nationale vooruitzichten

	2011	2012	2013	2014	Gemiddelden			
					2015-2018	1998-2004	2005-2011	2012-2018
1. Vraag en productie (kettingeuro's, referentiejaar 2005, groeivoeten in %)								
Consumptieve bestedingen van de particulieren (1)	0,2	-0,7	0,3	0,7	1,3	1,7	1,4	0,8
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,8	0,9	0,6	0,7	1,0	2,1	1,4	0,9
Bruto-investeringen	4,1	-0,4	-1,0	1,5	2,2	2,2	1,7	1,3
- Ondernemingen (2)	8,6	0,4	-0,3	2,2	2,4	3,2	2,0	1,7
- Overheid	5,3	1,8	-4,6	-5,1	3,8	1,4	2,4	1,0
- Woongebouwen	-5,3	-3,0	-1,6	1,6	1,4	0,2	1,0	0,4
Voorraadwijziging (bijdrage aan de groei)	1,2	-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,3	-0,1
Totale binnenlandse vraag	1,8	-0,4	0,1	0,9	1,4	1,7	1,6	0,9
Uitvoer van goederen en diensten	5,5	0,6	0,6	2,0	3,6	4,5	2,9	2,5
Totale finale vraag	3,5	0,1	0,3	1,4	2,5	2,9	2,2	1,7
Invoer van goederen en diensten	5,6	0,1	0,5	1,6	3,3	4,0	3,3	2,2
Bruto binnenlands product	1,8	-0,2	0,2	1,2	1,7	2,2	1,4	1,2
Bruto binnenlands product (lopende prijzen)	3,9	1,9	2,0	2,7	3,4	4,0	3,5	2,9
Bruto binnenlands product per hoofd (reëel)	0,9	-0,9	-0,6	0,5	1,1	1,9	0,6	0,5
2. Prijzen (groeivoeten in %)								
Nationaal indexcijfer der consumptieprijzen	3,5	2,8	0,9	1,2	1,6	1,8	2,4	1,6
Gezondheidsindex	3,1	2,6	1,1	1,4	1,6	1,7	2,2	1,7
Bbp deflator	2,0	2,1	1,8	1,5	1,7	1,8	2,1	1,7
3. Werkgelegenheid								
Werkgelegenheid (in duizendtallen) (3)	4544,9	4552,5	4553,7	4574,2	4724,9	4117,7	4414,3	4618,3
- Wijziging in duizendtallen	61,6	7,7	1,2	20,5	37,7	42	48,7	25,7
- Wijziging in %	1,4	0,2	0,0	0,4	0,8	1,0	1,1	0,6
Werkloosheid, definitie FPB (in duizendtallen) (3)	627,7	636,3	662,1	679,1	638,5	645,1	652,4	665,6
- Wijziging, in duizendtallen	-26	8,5	25,8	17,0	-10,1	5,9	-11,8	1,5
Werkloosheidsgraad, definitie FPB (3)	12,0	12,1	12,5	12,7	11,7	13,4	12,7	12,4
Werkzoekenden (in duizendtallen) (3)	544,7	559,2	589,9	608,1	570,7	504,9	549,9	594,2
- Wijziging, in duizendtallen	-19,9	14,5	30,8	18,1	-9,3	2,9	-4,1	3,7
Productiviteit per uur (marktbedrijfstakingen, wijziging in %)	0,0	-0,4	0,0	0,5	0,9	1,4	0,5	0,5
Reëel uurloon (marktbedrijfstakingen (4))	2,2	3,2	1,4	1,1	2,1	2,6	2,4	2,0
Nominale loonkost per hoofd (4)	2,8	3,1	1,2	1,3	2,1	2,5	2,2	2,0
Reële loonkost per hoofd (4)	-0,3	0,4	0,0	0,0	0,5	0,8	-0,1	0,3
Loonkost per eenheid product (marktbedrijfstakingen)(4)	2,1	3,6	1,3	0,6	1,2	1,2	1,9	1,5
4. Overheidsfinanciën								
- Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) van de gezamenlijke overheid (EDP definitie)								
. in miljard euro (3)	-13,8	-14,7	-11,3	-11,9	-11,5	-0,5	-8,0	-12,1
. in % van het bbp (3)	-3,7	-3,9	-2,9	-3,0	-2,5	-0,2	-2,3	-3,0
- Overheidsschuld								
. in % van het bbp (3)	97,8	99,6	100,9	101,6	99,0	105,8	91,7	100,5

(1) Huishoudens en izw's ten behoeve van de huishoudens.

(2) Exclusief de investeringen van bepaalde overheidsbedrijven die opgenomen zijn in de bruto-investeringen van de overheid.

(3) In de kolom 2015-2018 wordt de waarde op het einde van de periode (2018) weergegeven.

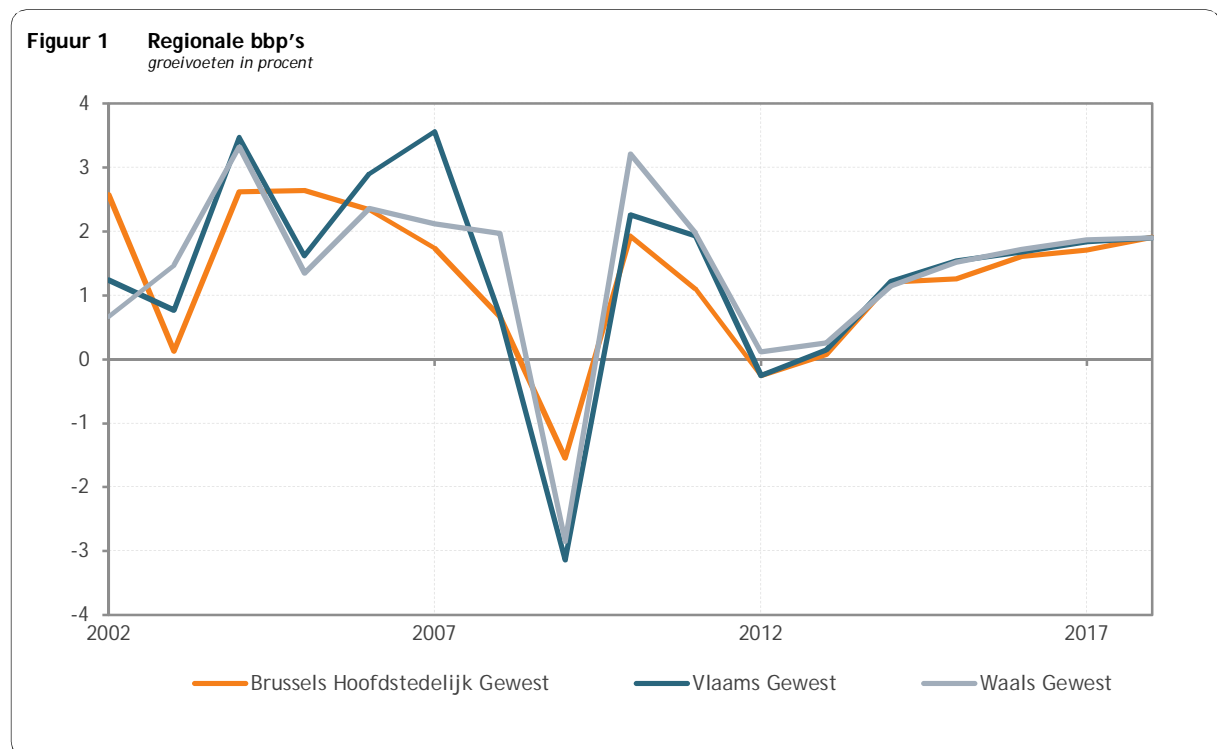
(4) Loonkosten van de marktbedrijfstakingen voor aftrek van loonsubsidies (groeivoet).

4. Voornaamste regionale resultaten

Economische groei

Na de twee jaren van economisch herstel in 2010 en 2011, waarin dat herstel verschilde per gewest en het sterkst was in Wallonië, bleef in 2012 geen enkel gewest gespaard door de conjunctuurverzwakking. Volgens de HERMREG ramingen zou de economische activiteit in 2012, gemeten via het bbp in volume, in Vlaanderen en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest licht gedaald zijn (met bijna 0,3 %) en in Wallonië veeleer gestagneerd zijn (+0,1 %) (zie figuur 1 en tabel 3 hieronder).

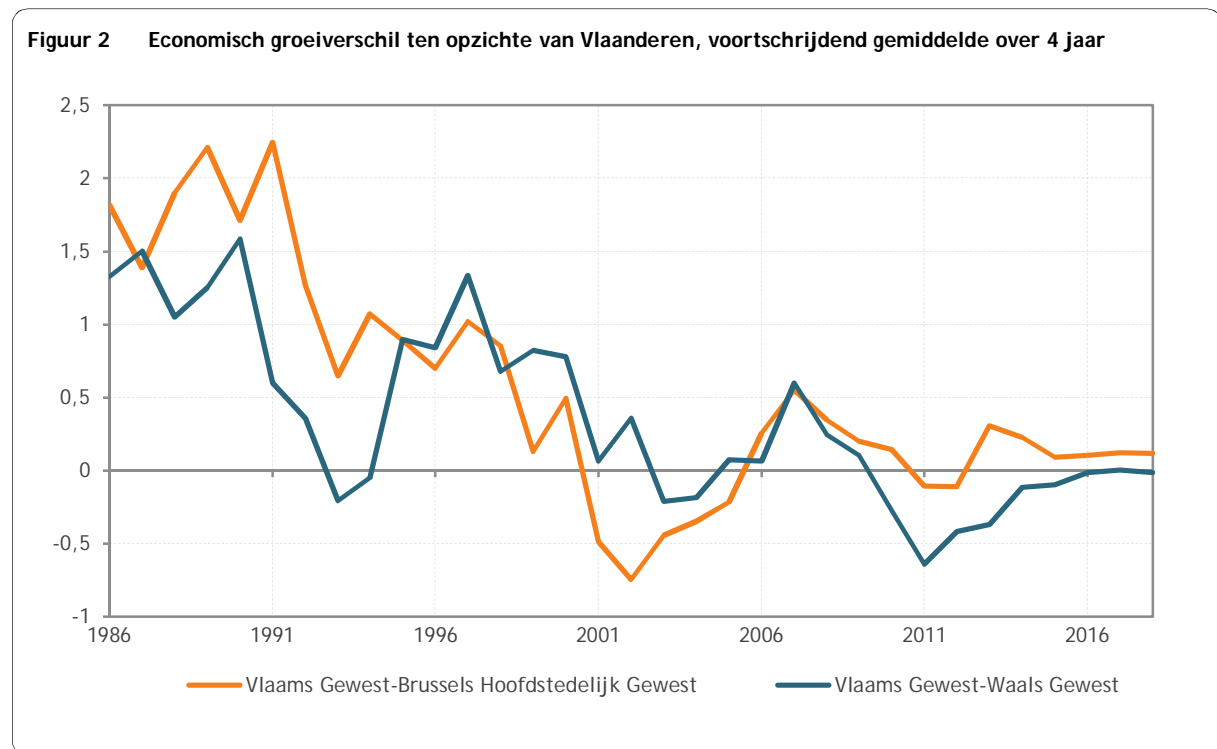
In de veronderstelling van een traag herstel van de eurozone in 2013, zou de economische groei in 2013 zeer zwak zijn in de drie gewesten en tussen 0,1 % en 0,3 % bedragen (tabel 3).

Vanaf 2014 zouden de gewesten een gelijkaardige economische groei optekenen tot op het einde van de projectieperiode: de gemiddelde groei van het bbp in volume zou in elk gewest tussen 1,6 en 1,8 % per jaar bedragen over de periode 2015-2018.

De bedrijfstakken 'krediet en verzekeringen', 'overige marktdiensten' en in mindere mate 'vervoer en communicatie' zouden bijdragen tot het herstel van de Brusselse groei over de periode 2015-2018. Maar de bijdrage van de bedrijfstakken 'energie' en 'krediet en verzekeringen' tot de groei van de toegevoegde waarde zou er geringer zijn dan vóór de crisis, ondanks een belangrijke heropleving in de laatstgenoemde bedrijfstak. In Vlaanderen en Wallonië zou de economische groei op middellange termijn ondersteund worden door de bedrijfstakken 'intermediaire goederen', 'handel en horeca' en 'overige marktdiensten'.

Uit figuur 2 blijkt dat het groeioverschot van het Vlaamse Gewest ten opzichte van de twee andere Belgische gewesten trendmatig is afgenomen in de tijd. Gelet op de relatief gunstige evolutie van de economische groei in Wallonië in het meer recente verleden (gemiddeld 2,6 % per jaar in 2010 en 2011, d.i. 0,5 procentpunt meer dan het nationaal gemiddelde), zou het positief groeiverschil ten gunste van Wallonië toegenomen zijn vanaf 2008, maar op middellange termijn verdwijnen volgens onze ramingen.

Productiviteit, lonen en inkomens

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, zou de verwachte reële productiviteitsgroei in de marktbedrijfstakingen het geringste zijn van de drie Belgische gewesten (0,7 % per jaar over de periode 2015-2018- tabel 3). Dat staat in contrast met wat voor de crisis werd vastgesteld. In het bijzonder zou de productiviteit van de bedrijfstakingen 'krediet en verzekeringen' en 'vervoer en communicatie' (30 % van de lokale economie) toenemen tegen een ritme dat nog lager is dan vóór de crisis; de groeivoet van de productiviteit van deze bedrijfstakingen herneemt weliswaar op middellange termijn.

Zowel op middellange termijn als voor de volledige projectieperiode, zou Wallonië de sterkste productiviteitsgroei in de marktbedrijfstakingen optekenen (1,1 % per jaar over de periode 2015-2018 zie tabel 3) ; dat zou deels verklaard worden door een inhaalbeweging van een minder gunstige evolutie voor de marktdiensten in Wallonië voor 2012.

Zoals uit het bovenstaande kon afgeleid worden zou de productiviteitsgroei in de marktbedrijfstakingen in het Vlaamse Gewest gedurende 2015-2018 met gemiddeld 0,9 % per jaar tussen die van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (0,7 %) en het Waalse Gewest (1,1 %) in vallen. Vooral in de marktdiensten zou het Vlaamse Gewest een lagere productiviteitsgroei optekenen, zowel in de periode 2015-2018 als over de gehele projectieperiode.

Gelet op het relatief gecentraliseerd systeem voor loonoverleg in België, is het weinig verrassend dat dat verwachte loonevolutie in tabel 3 vergelijkbaar is voor de drie gewesten: +0,3 % tot +0,4 % per jaar, in reële termen, over de volledige projectieperiode 2012-2018. In de drie gewesten zou de geprojecteerde reële productiviteitsgroei dus hoger liggen dan de toename van de reële loonkosten. Bijgevolg zouden de reële loonkosten per eenheid product op middellange termijn dalen in de marktbedrijfstakingen van de drie gewesten (tussen -0,1 % per jaar in Vlaanderen en -0,4 % per jaar in Brussel).

Op middellange termijn (2012-2018) zou het beschikbaar inkomen van de huishoudens sneller toenemen in Brussel (3 % gemiddeld per jaar, in nominale termen) dan in Vlaanderen en Wallonië (2,7 %). Ondanks een relatief tragere groei van de totale sociale uitkeringen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, zou het Brussels beschikbaar inkomen gemiddeld sneller toenemen dan in het Vlaamse en Waalse Gewest. Dit komt door een meer ondersteunde groei van de belangrijkste componenten (beloning van werknemers, inkomen van de zelfstandigen) van het primair inkomen, namelijk van het inkomen uit arbeid en kapitaal vóór verplichte heffingen. De groei van het Vlaams en het Waals primair inkomen zou quasi identiek zijn; het inkomen van de zelfstandigen zou sneller stijgen in Vlaanderen dan in Wallonië, terwijl het omgekeerde geldt voor de bezoldigingen van de loontrekkenden. Het groeitempo van de totale sociale uitkeringen zou in de periode 2012-2018 iets hoger zijn in Vlaanderen dan in Wallonië. In combinatie met de bevolkingsvooruitzichten van elk gewest, geven die verwachte evoluties van de inkomsten over de projectieperiode toch aan dat het beschikbaar inkomen per inwoner in Vlaanderen en in Wallonië (2,1 %) duidelijk sneller groeit dan in Brussel (1,6 %) als gevolg van de relatief sterkere groei van de Brusselse bevolking op middellange termijn.

Tabel 3: Voornaamste macro-economische resultaten van de regionale vooruitzichten
(groeivoeten in procent)

	2011	2012	2013	2014	Gemiddelden			
					2015-2018	1998-2004	2005-2011	2012-2018
1. Bruto binnenlands product in volume (1)								
Het Rijk	1,8	-0,2	0,2	1,2	1,7	2,2	1,4	1,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1,1	-0,3	0,1	1,2	1,6	2,4	1,3	1,1
Vlaams Gewest	1,9	-0,3	0,2	1,2	1,7	2,2	1,4	1,2
Waals Gewest	2,0	0,1	0,3	1,2	1,8	2,1	1,4	1,2
2. Bruto toegevoegde waarde in volume (1)								
Het Rijk	2,1	-0,1	0,0	1,2	1,8	2,1	1,5	1,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1,4	-0,2	-0,0	1,2	1,7	2,4	1,3	1,1
Vlaams Gewest	2,3	-0,2	0,0	1,2	1,8	2,1	1,5	1,1
Waals Gewest	2,3	0,2	0,1	1,1	1,8	2,1	1,5	1,2
3. Reële productiviteit per hoofd (marktbedrijfstakingen) (1)								
Het Rijk	0,7	-0,4	-0,1	0,7	0,9	1,3	0,3	0,5
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,8	-0,4	-0,7	1,0	0,7	1,8	0,5	0,4
Vlaams Gewest	1,1	-0,6	0,0	0,7	0,9	1,2	0,3	0,5
Waals Gewest	0,7	-0,2	0,0	0,5	1,1	1,3	0,2	0,7
4. Reële loonkosten per hoofd (marktbedrijfstakingen) (1) (2)								
Het Rijk	-0,6	0,5	0,2	-0,1	0,5	0,7	-0,5	0,4
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-1,9	0,7	0,2	0,0	0,3	0,9	-0,5	0,3
Vlaams Gewest	-0,4	0,5	0,2	-0,1	0,5	0,9	-0,5	0,4
Waals Gewest	-0,2	0,5	0,0	0,1	0,5	0,4	-0,6	0,3
5. Beschikbaar inkomen van de huishoudens (tegen lopende prijzen) (1)								
Het Rijk	2,0	2,9	1,4	1,9	3,2	2,9	3,3	2,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2,3	2,6	1,9	2,2	3,6	2,8	3,6	3,0
Vlaams Gewest	2,0	2,9	1,2	1,9	3,3	3,1	3,3	2,7
Waals Gewest	1,8	3,1	1,6	2,0	3,0	2,6	3,2	2,7
5.1 Beloning van werknemers volgens woonplaats (tegen lopende prijzen) (1)								
Het Rijk	4,3	3,3	1,6	1,8	3,1	4,0	3,7	2,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	4,4	3,1	2,7	1,8	3,6	4,0	3,9	3,1
Vlaams Gewest	4,4	3,2	1,4	1,7	3,1	4,0	3,7	2,7
Waals Gewest	4,2	3,6	1,7	2,0	3,1	4,0	3,8	2,8
5.2 Exploitatieoverschot van de huishoudens en gemengd inkomen (tegen lopende prijzen) (1)								
Het Rijk	-0,8	1,7	0,4	1,7	2,2	2,0	1,0	1,8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,2	2,7	0,6	2,1	2,5	1,0	1,9	2,2
Vlaams Gewest	-0,6	1,9	0,4	1,8	2,2	2,5	1,0	1,9
Waals Gewest	-1,5	1,1	0,2	1,5	2,0	1,3	0,7	1,5
5.3 Primaire inkomens van de huishoudens (tegen lopende prijzen) (1)								
Het Rijk	2,3	2,7	1,2	1,8	3,3	3,1	3,1	2,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2,4	2,7	2,1	1,9	3,8	2,9	3,3	3,1
Vlaams Gewest	2,4	2,6	1,0	1,7	3,3	3,2	3,1	2,6
Waals Gewest	2,2	2,9	1,3	1,9	3,1	3,0	3,1	2,7
5.4 Sociale uitkeringen (excl. sociale overdrachten in natura) ontvangen door de huishoudens (tegen lopende prijzen) (1)								
Het Rijk	4,4	4,6	4,1	2,7	3,4	3,7	4,2	3,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5,1	3,2	3,7	2,6	3,2	3,2	3,6	3,2
Vlaams Gewest	4,6	4,9	4,1	2,8	3,6	4,2	4,3	3,7
Waals Gewest	4,1	4,4	4,2	2,6	3,2	3,2	4,2	3,4

(1) Groeivoeten in %.

(2) De loonkosten in het HERMREG-model zijn de loonkosten na aftrek van loonsubsidies (in tegenstelling tot de loonkosten op nationaal niveau zoals weergegeven in tabel 2).

Arbeidsmarkt

Over de periode 2013-2014 zou elk van de drie Belgische gewesten een zwakke groei van de binnenlandse werkgelegenheid laten optekenen (0,2 à 0,3 % gemiddeld per jaar). Op middellange termijn zou, samen met het geleidelijk aantrekken van de economische groei, de jobcreatie versnellen tot een gemiddeld groeitempo van 0,7 % tot 0,9 % per jaar (zie tabel 4). Tussen 2013 en 2018 zou de totale binnenlandse werkgelegenheid toenemen met 30 000 personen in Brussel, 98 000 personen in Vlaanderen en 44 000 personen in Wallonië. Op middellange termijn zouden de takken 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en 'overige marktdiensten' (inclusief dienstenchequewerkgelegenheid) in elk gewest de drijvende kracht vormen achter de werkgelegenheidsgroei.

Terwijl de binnenlandse werkgelegenheid over de periode 2012-2018 vrijwel even sterk groeit in de drie gewesten (0,5 % tot 0,6 %), blijft de werkzame bevolking gevoelig sterker stijgen in Brussel (1,1 % per jaar) dan in beide andere gewesten (0,5 % per jaar). Dat komt vooral omdat Brusselaars zelf steeds meer Brusselse arbeidsplaatsen innemen (51,2 % in 2011; 52,7 % in 2018). Bovendien verhoogt ook hun (absolute en relatieve) aanwezigheid op zowel de Vlaamse als de Waalse arbeidsmarkt.

De bevolking op arbeidsleeftijd neemt in Brussel echter nog sterker toe (1,3 % per jaar). De werkgelegenheidsgraad zakt er op korte termijn gevoelig (van 57,9 % in 2011 tot 56,6 % in 2014). Ook nadien, wanneer de economische activiteit terug aantrekt, wordt het verloren terrein niet helemaal goedgehaakt (stijging tot 57,3 % in 2018). In Vlaanderen en Wallonië daarentegen daalt de werkgelegenheidsgraad op korte termijn slechts licht (Vlaanderen: van 68,1 % in 2011 tot 67,7 % in 2013) of blijft hij quasi stabiel (Wallonië: op 58,6 %) en klimt hij daarna fors (tot respectievelijk 69,6 % en 60 % in 2018), wanneer tegelijkertijd de groei van de werkzame bevolking aantrekt en die van de bevolking op arbeidsleeftijd afkalft.

In de drie gewesten verzwakt de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd in vergelijking met het recente verleden, zodat demografische veranderingen nu minder sterk bijdragen tot de groei van het arbeidsaanbod. Dat wordt grotendeels gecompenseerd door een expansiever aanbodgedrag (positieve impact van de recente arbeidsmarkthervormingen in de oudere leeftijdsklassen; vermindering van de negatieve dynamiek in de jongere- en middenleeftijdsklassen), waardoor de globale activiteitsgraad stijgt in Vlaanderen en, in mindere mate, in Wallonië en nu minder sterk zakt in Brussel. In Vlaanderen zou de groei van de beroepsbevolking op middellange termijn (0,5 % per jaar) gelijke tred houden met die van de werkzame bevolking, in Brussel (1 % per jaar) en Wallonië (0,35 % per jaar) zou ze licht lager uitvallen dan die van de werkzame bevolking.

Aan het begin van de periode – zwakke economische groei, aantrekkend arbeidsaanbod – stijgt de werkloosheidsgraad in de drie gewesten, van 8 % in 2012 tot maximaal 9,2 % in 2015 in Vlaanderen, van 16,7 % in 2012 tot maximaal 16,9 % in de periode 2013-2014 in Wallonië en van 20,8 % tot maximaal 21,4 % in 2014 in Brussel. Nadien – hogere werkgelegenheidsgroei, verzwakkende toename van de beroepsbevolking – volgt een daling in de drie gewesten, die de werkloosheidsgraad in 2018 terugbrengt tot 8 % in Vlaanderen, 15,8 % in Wallonië en 20,2 % in Brussel.

Tabel 4: Regionale arbeidsmarktvooruitzichten

	2011	2012	2013	2014	Gemiddelden			
					2015-2018	1998-2004	2005-2011	2012-2018
1. Binnenlandse werkgelegenheid								
1.1. Totale binnenlandse werkgelegenheid, in duizendtallen (1)								
Het Rijk	4544,9	4552,5	4553,7	4574,2	4724,9	4117,7	4414,3	4618,3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	692,7	692,4	695,3	696,8	722,6	643,9	672,6	705,2
Vlaams Gewest	2625,8	2631,5	2629,3	2641,6	2729,5	2374,5	2555,9	2667,0
Waals Gewest	1226,3	1228,6	1229,1	1235,7	1272,8	1099,4	1185,7	1246,1
1.2. Wijziging in duizendtallen								
Het Rijk	61,6	7,7	1,2	20,5	37,7	42,0	48,7	25,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	11,6	-0,4	2,9	1,6	6,4	5,4	5,7	4,3
Vlaams Gewest	31,3	5,7	-2,2	12,3	22,0	26,0	28,5	14,8
Waals Gewest	18,6	2,3	0,5	6,6	9,3	10,6	14,6	6,6
1.3. Wijziging in procent								
Het Rijk	1,4	0,2	0,0	0,4	0,8	1,0	1,1	0,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1,7	-0,1	0,4	0,2	0,9	0,9	0,8	0,6
Vlaams Gewest	1,2	0,2	-0,1	0,5	0,8	1,1	1,1	0,6
Waals Gewest	1,5	0,2	0,0	0,5	0,7	1,0	1,3	0,5
2. Saldo van de pendelarbeid (1)								
Het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-281,1	-278,6	-276,5	-275,2	-274,9	-292,2	-281,3	-275,7
Vlaams Gewest	165,7	162,4	159,6	157,5	154,8	174,3	162,8	157,2
Waals Gewest	115,4	116,2	116,9	117,7	120,1	117,9	118,5	118,3
3. Werkende beroepsbevolking (15 jaar en ouder)								
3.1. Werkende beroepsbevolking, in duizendtallen (1)								
Het Rijk	4621,8	4629,0	4630,2	4650,7	4801,4	4183,8	4491,1	4694,8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	439,7	442,0	447,1	450,0	476,3	374,3	418,4	457,9
Vlaams Gewest	2819,8	2820,5	2815,4	2825,7	2910,8	2571,6	2746,2	2850,9
Waals Gewest	1362,3	1366,6	1367,7	1375,0	1414,3	1237,8	1326,5	1386,0
3.2. Wijziging in duizendtallen								
Het Rijk	59,3	7,3	1,2	20,5	37,7	43,4	49,5	25,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	9,1	2,3	5,1	2,9	6,6	6,5	6,8	5,2
Vlaams Gewest	33,9	0,7	-5,1	10,3	21,3	24,7	28,9	13,0
Waals Gewest	16,3	4,2	1,1	7,3	9,8	12,2	13,8	7,4
3.3. Wijziging in procent								
Het Rijk	1,3	0,2	0,0	0,4	0,8	1,1	1,1	0,5
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2,1	0,5	1,2	0,7	1,4	1,8	1,7	1,1
Vlaams Gewest	1,2	0,0	-0,2	0,4	0,7	1,0	1,1	0,5
Waals Gewest	1,2	0,3	0,1	0,5	0,7	1,0	1,1	0,5
4. Werkgelegenheidsgraad (% bevolking 15-64 jaar) (1)								
Het Rijk	64,0	63,8	63,6	63,7	65,2	61,9	63,6	64,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	57,9	57,3	57,1	56,6	57,3	58,4	58,8	57,0
Vlaams Gewest	68,1	68,0	67,7	67,8	69,6	65,2	67,5	68,4
Waals Gewest	58,5	58,6	58,6	58,8	60,0	57,0	58,2	59,1

	2011	2012	2013	2014	Gemiddelden			
					2015-2018	1998-2004	2005-2011	2012-2018
5. Werkloosheid								
5.1. Werkloosheid, FPB-definitie, in duizendtallen (1)								
Het Rijk	627,7	636,3	662,1	679,1	638,5	645,1	652,4	665,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	115,2	116,0	117,4	122,8	120,5	92,6	109,0	120,7
Vlaams Gewest	239,1	245,4	267,0	277,2	252,7	276,7	254,5	269,7
Waals Gewest	273,4	274,8	277,7	279,1	265,4	275,7	288,8	275,2
5.2. Wijziging in duizendtallen								
Het Rijk	-26,0	8,5	25,8	17,0	-10,1	5,9	-11,8	1,5
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,6	0,8	1,4	5,4	-0,6	2,1	1,5	0,8
Vlaams Gewest	-16,2	6,3	21,5	10,3	-6,1	-1,3	-9,0	1,9
Waals Gewest	-9,3	1,4	2,9	1,4	-3,4	5,0	-4,3	-1,1
5.3. Wijziging in procent								
Het Rijk	-4,0	1,4	4,1	2,6	-1,5	0,9	-1,6	0,3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-0,5	0,7	1,3	4,6	-0,5	2,3	1,5	0,7
Vlaams Gewest	-6,4	2,6	8,8	3,9	-2,2	-0,2	-2,9	0,9
Waals Gewest	-3,3	0,5	1,0	0,5	-1,2	1,8	-1,4	-0,4
5.4. Werkloosheidsgraad, FPB-definitie (1)								
Het Rijk	12,0	12,1	12,5	12,7	11,7	13,4	12,7	12,4
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	20,8	20,8	20,8	21,4	20,2	19,8	20,7	20,9
Vlaams Gewest	7,8	8,0	8,7	8,9	8,0	9,7	8,5	8,6
Waals Gewest	16,7	16,7	16,9	16,9	15,8	18,2	17,9	16,6

(1) In de kolom 2015-2018 wordt de waarde op het einde van de periode (2018) weergegeven.

Overheidsfinanciën

De projectie van de regionale overheidsfinanciën houdt rekening met de informatie die beschikbaar was op 22 april 2013. Ze integreert bijgevolg niet de begrotingscontroles van het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap, die pas na de afsluitingsdatum van de projectie, werden gefinaliseerd. De vooruitzichten houden enkel rekening met de eerste beschikbare informatie omtrent de begrotingscontrole van de Vlaamse Gemeenschap op die datum.

Tabel 5: Vorderingensaldo van de Gemeenschappen en Gewesten
In miljoen euro

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gemeenschappen en Gewesten, waaronder :	-261	-698	-334	111	566	1162	1773
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-115	-107	-40	8	56	102	152
Vlaams Gewest (incl. Vlaamse Gemeenschap)	296	90	174	357	557	884	1222
Waals Gewest	-246	-216	-176	-131	-84	-14	64
Franse Gemeenschap	-186	-396	-282	-124	33	181	323

Bij ongewijzigd beleid, kent het vorderingensaldo van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een continue verbetering over de periode 2012-2018. Die verbetering is enerzijds het gevolg van een vrij restrictief uitgavenbeleid van de jongste jaren dat verondersteld wordt zich verder te zetten in de toekomst. Anderzijds draagt ook het eerste luik van de herfinanciering van het Brusselse

Hoofdstedelijke Gewest, waartoe beslist werd in het kader van de zesde staatshervorming, bij tot het realiseren van positieve vorderingensaldi vanaf 2015.

De rekening van het Vlaamse Gewest (inclusief de Vlaamse Gemeenschap) vertoont, na een terugloop in 2013 van het vorderingensaldo ten opzichte van 2012 (en een lichte verbetering in 2014), jaarlijks sterk toenemende begrotingsoverschotten, die meer dan 1 miljard euro zouden bedragen in 2018. De achteruitgang van het vorderingenoverschot op korte termijn is, naast de minder gunstige economische context waardoor de overgedragen middelen krachtens de Bijzondere Financieringswet (BFW) minder gunstig evolueren, vooral te wijten aan de weerslag van eenmalige maatregelen.

De financiën van de Franse Gemeenschap verslechteren in 2013 hoofdzakelijk tengevolge van de weerslag van een correctie van de overgedragen middelen krachtens de BFW in 2012 en een ongunstig prijseffect doordat de groei van de prijsindex van de lonen hoger is dan die van prijsindex die gebruikt wordt om de overgedragen middelen vanuit de BFW te berekenen. Vanaf 2014 verbeteren de overheidsfinanciën van de Franse Gemeenschap en ze zijn in 2016 in evenwicht.

De rekening van het Waalse Gewest bereikt een evenwicht op het einde van de periode. Ondanks de besparingsmaatregelen die op korte termijn genomen worden en de vrij zwakke groei van de uitgaven op middellange termijn, blijft de verbetering van het vorderingensaldo eerder beperkt door de zwakke groei van de economie en daardoor eveneens van de ontvangsten. Bovendien omvat de rekening van het Waalse Gewest nu ook de rekening van SOFICO, tengevolge van de beslissing van het INR om deze maatschappij op te nemen in de perimeter van de overheidssector.

Uitstoot van broeikasgassen

Tenslotte berekent het HERMREG-model regionale vooruitzichten voor de broeikasgasemissies. Volgens die vooruitzichten zouden de BKG-emissies tussen 2012 en 2018 licht dalen op nationaal vlak alsook in het Waalse en Vlaamse Gewest dankzij een matige toename van het finaal energieverbruik en een structurele wijziging in het energieverbruik ten gunste van minder vervuilende en/of hernieuwbare energie. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zou er sprake zijn van een lichte toename van de BKG-emissies. In de context van die vooruitzichten, zou Wallonië de doelstellingen behaald hebben die haar zijn toegewezen in het kader van de Belgische interne verdeling van de doelstellingen van het Kyoto-protocol. Vlaanderen en Brussel zouden daar niet volledig in geslaagd zijn.